

KUSTAVIN KUNNAN SISÄILMASTO-OHJELMA JA TOIMINTAMALLI

1. Johdanto

Kustavin kunnan sisäilmasto-ohjelma ja toimintaohje sisältää kunnan viranhaltijoita ja toimenhaltijoita sitovan ohjeistuksen sisäilmasto-ongelmien käsittelyyn. Toimintaohjeen tarkoituksena on selkiyttää ja yhdenmukaistaa sisäilmasto-ongelmien käsittelyä ja lisätä eri tahojen tietoisuutta sisäilmaongelmien monimuotoisuudesta. Sisäilmasto-ongelmien ratkaisu edellyttää tiivistä yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden ja toimijoiden kanssa. Ohjeistus opastaa myös tilojen käyttäjiä toimimaan vastuullisesti sisäilmaston parantamiseksi ennalta ennakoivin toimenpitein ja ottamaan ajoissa huomioon syntyneet sisäilmasto-ongelmat.

2. Sisäilmasto-ongelmat

Sisäilmastolla tarkoitetaan kaikkia niitä rakennuksen ympäristötekijöitä, jotka vaikuttavat rakennuksessa työskentelevien tai siellä asioivien ihmisten terveyteen ja viihtyvyyteen. Sisäilmalla tarkoitetaan tässä yhteydessä kunnan käytössä olevien rakennuksien (esimerkiksi asunnot, toimistot, koulut, päiväkodit) sisätiloissa hengitettävää ilmaa, jossa ilman perusosien lisäksi saattaa olla eri lähteistä peräisin olevia kemiallisia tai biologisia epäpuhtauksia tai fysikaalisia tekijöitä.

Sisäilman fysikaalisia tekijöitä ovat mm. lämpötila, kosteus, melu, ilmanvaihto, säteily ja valaistus. Kemiallisia tekijöitä ovat esimerkiksi orgaaniset haihtuvat yhdisteet (VOC) ja biologisia tekijöitä mm. erilaiset mikrobit (virukset, bakteerit ja homesienet ym.), punkit ja siitepöly.

Sisäilmastoon vaikuttavia epäpuhtauksien lähteitä

- rakentamisen eri työvaiheiden vaikutus (esim. rakennusvirheet) ja materiaalivalinnat (matot, liimat yms.)
- rakennuksen käytön vaikutus, kuten ihmisten toiminta, henkilöt, eläimet, kasvit
- rakennuksen ylläpidon osalta siivouksen taso ja taloteknisten järjestelmien huolto
- rakenteet ja niiden kunnossapito (rakennuksen tiiviystaso, materiaalipäästöt, mahdolliset vauriot, päästöt ja hiukkaset)
- ulkoympäristöstä siirtyvät pölyt, hiukkaset, saasteet
- maaperästä tuleva radon, muut maaperän kaasut, bakteerit ja sieni-itiöt
- talotekniset järjestelmät ja niiden toiminnan vaikutus ilmanvaihtoon, lämmitykseen, valaistukseen, meluun.

Sisäilmasto-ongelmaan voivat viitata esimerkiksi seuraavat tekijät

- tunkkainen ilma
- epämiellyttävä haju

- liian alhainen tai liian korkea lämpötila
- veto
- pöly, lika
- pinnoitteiden värimuutokset
- vesivuodet tai kosteusvauriojäljet

Sisäilmasto-ongelmaan mahdollisesti viittaavat oireet, jotka voivat olla myös normaalia sairastelua

- silmien, kurkun, nenän tai nielun ärsytys nenän kuivuus, vuotaminen tai tukkoisuus äänen käheys, yskä
- usein toistuvat hengitystietulehdukset ihon kuivuus, punoitus tai kutina
- ihon yliherkkyysoireet päänsärky
- pahoinvointi, huimaus
- väsymys

Edellä esitetyt oireet ja tekijät ovat hyvin yleisiä ja liittyvät hyvin moniin muihinkin tekijöihin kuin sisäilmasto ongelmiin. Jos oireita esiintyy erityisesti tilassa, jossa epäillään sisäilmasto-ongelmaa ja oireet helpottuvat muualla (kuten kotona ollessa), nämä voivat viitata sisäilmasto-ongelmaan kyseisessä tilassa. Mikäli tiloissa havaitaan sisäilmasto-ongelmaa mahdollisesti aiheuttavia tekijöitä, on niihin puututtava tämän toimintaohjeen mukaisesti. Erityisesti tiloissa, joissa esiintyy samanaikaisesti sisäilmasto-ongelmaa mahdollisesti aiheuttavia tekijöitä ja niihin viittaavaa oireilua, on selvitystyöhön ja korjauksiin ryhdyttävä ilman aiheetonta viivästystä.

3. Sisäilmasto-ongelmien havaitseminen ja siitä ilmoittaminen sekä sen käsittely

Kunnan tiloissa työskentelevät ja niitä muuten käyttävät henkilöt ilmoittavat havainnoistaan toiminnasta vastaavalle taholle, joka on velvollinen viemään tiedon edelleen tilan käytöstä vastaavalle esimiehelle. Työntekijä ilmoittaa havainnoistaan esimiehelleen. Koulun oppilas tai hänen huoltajansa voivat ilmoittaa sisäilmaan liittyvistä ongelmista tai oireista opettajalle, kouluterveydenhoitajalle tai koulun rehtorille.

Selkeät puutteet ja niiden mukaiset korjaustoimet hoidetaan teknisen toimen taholta ilman aiheetonta viivytystä ja merkitään kiinteistön huoltokirjaan.

Mahdollisista sisäilmaan liittyvistä oireista työntekijä tulee olla yhteydessä työterveyshuoltoon. Koulun oppilaiden tulee olla yhteydessä myös kouluterveydenhuoltoon. Esimies tekee kunnan intranetistä löytyvälle lomakkeelle sisäilmailmoituksen, joka välitetään tiedoksi tekniselle toimen rakennustarkastajalle ja työsuojelupäällikölle ja -valtuutetulle, yhteistyötoimikunnalle, mikä kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti toimii myös kunnan työsuojelutoimikuntana.

Laajempia toimenpiteitä vaativassa kohteessa perustetaan moniammatillinen sisäilmatyöryhmä.

Kohdekohtaisen sisäilmatyöryhmän perustamisesta päättää kunnanjohtaja työsuojelupäällikön aloitteesta ja esittelystä. Sisäilmatyöryhmän kokoonpano päätetään tapauskohtaisesti. Ryhmässä ovat aina edustettuina kyseisen kohteen esimies, toimialajohtaja, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu, työterveyshuollon edustaja, teknisten palveluiden edustaja, tilojen käyttäjien edustaja sekä koulujen ja päiväkotien osalta koulu- tai neuvolaterveydenhuollon edustaja sekä huoltajien edustaja ja terveysturvallisuuden edustaja. Sisäilmaryhmän tehtävänä on tuoda monialaista osaamista sisäilmasto-ongelmien selvittämiseen sekä parantaa vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä.

Sisäilmailmoituksia ja niiden tarkoittamissa kohteissa tehtyjä toimenpiteitä seurataan työsuojelutoimikunnassa ja kunnan johtoryhmässä. Lisäksi niistä annetaan selvitys asianosaiselle lautakunnalle ja sieltä edelleen kunnanhallitukselle. Kustavin kunnan päätöksen mukaisesti kunnan yhteistyötoimikunta toimii kunnan työsuojelutoimikuntana.

Työsuojelupäällikkö valmistelee kokouksessa esiteltävät asiat ja selvitykset yhdessä teknisten palveluiden edustajan kanssa. Tarvittaessa kokouksiin pyydetään asiantuntija esittelemään asiaa. Pöytäkirjat viedään tiedoksi kunnan johtoryhmälle, asianosaiselle lautakunnalle ja kunnanhallitukselle sekä työsuojelutoimikuntana toimivalle yhteistyötoimikunnalle.

Sisäilmatyöryhmä laatii asian vaatimat tiedotteet ja päättää selvitystoimenpiteistä sekä käy läpi selvitysten tulokset ja esittää näkemyksensä tarvittavista toimenpiteistä niiden perusteella. Tarvittavien selvitysten ja tutkimusten sekä sisäilmakyselyiden kustannuksista vastaa tekninen toimi.

4. Yhteystiedot

Teknisten palveluiden toimialajohtaja:	Rakennustarkastaja Jussi Lehto
Työsuojelupäällikkö	Anna Leimola
Työsuojeluvaltuutettu	Markus Malmelin
Työterveydenhoitaja	Mehiläinen Oy